

החידוש במתן תורה: עצמות בעולם

מדוע חשובה כל-כך קבלת התורה על-ידי הקטנים, ומהי זכותם הגדולה של המלמדים? • בתורה ישנה המשכת העצמות ובלי הגבלות; בלימוד תשב"ר נמצא הוא בגלוי • עצם התורה אינה לברר בירורים, או לדעת כיצד לנהוג – אלא שעל-ידי "לוקחים" את העצמות • מצד העונג האמיתי בתורה, יש ללמוד בכל רגע פנוי • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

והטעם לזה: המצוות הן בהגבלה, אבל התורה, שהיא בלי גבול, היא בכל ישראל.

ב. מטעם זה הוצרכה להיות במתן תורה ערכות הבנים⁶. במצוות שנצטוו במרה לא הוצרכו לערבות, ודווקא במתן תורה הוצרכה ערבות. ועל-פי האמור יובן: עיקר ענין מתן תורה אינו נתינת המצוות, אלא נתינת התורה, שחיובה גם על קטנים. וכיוון שגם קטנים מחויבים בלימוד התורה – הרי המעלה היא בהם דווקא⁷, כפי שמסיים שם

עשיית הבן, שפעולת הבן אינה אלא ענין של עשי, שזהו כח חיצוני בלבד, אבל בנוגע לענין החינוך שבדבר, כיוון שהבן אינו בר-דעת, הרי החיוב דחינוך חל בפועל על האב (אף שבעיקרו הרי זה חיוב על הבן, בכח עכ"פ).

משא"כ בתלמוד תורה – הנה גם לדעה הא' שהחיוב הוא רק על האב, הרי החיוב הוא שהבן עצמו ילמד ויבין כו' (ראה גם לקו"ש ח"א ע' 45 בשוה"ג), וע"פ מארז"ל (ע"ז יט, א) "לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ", צריך האב לעורר אצל בנו רצון וחפץ ללימוד התורה (עכ"פ הרצון שמצד יראת הרצויה, דכיוון שבחיובו ובפועל הרי הוא רוצה בכך, אזי יצליח בלימודו), ולא די בהפעולה לשכור עבורו מלמד (מהנחה בלתי מוגה).

6 שהש"ר פ"א, ד (א).

7 ראה גם לקו"ש ח"א ע' 110.

א. בענין החילוק בין תורה למצוות – יובן . . טעם החילוק שביניהם לגבי קטנים¹: מכל המצוות – קטנים פטורים. ישנה מצווה מצד חובת חינוך, אבל המצווה היא רק מדברי סופרים², והמצווה היא על האב, לא על הבן. אבל בתורה איתא³ "מצוות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה", וישנו חיוב גם על הבן, ש"חייב⁴ ללמוד את עצמו כשיכיר"⁵.

1 מכאן עד סו"ג הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 303 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

2 ראה שו"ע אדה"ז או"ח שש"מ"ג. תניא הקדמה לח"ב. ואכ"מ.

3 ל' רבינו הזקן בשולחן פ"א מהל' ת"ת ה"א.

4 רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ג. וראה פס"ד להצ"צ שם (שלט, א).

5 ולהעיר: בגדר החיוב דחינוך מציינו ב' דעות: (א) חיוב על האב לחנך את בנו, כשם שחייב למול ולפדותו כו'. (ב) החיוב הוא גם על הבן, דאף שמדאורייתא פטור הוא מכל המצוות, מ"מ, יש עליו חיוב מדרבנן מצד חינוך (ראה אנציק' תלמודית ערך חינוך בתחלתו (כרך טז ע' קסב ואילך). וש"נ).

והנה, גם לדעה הב' שהחיוב הוא גם על הבן, הרי, כשם שבמילה ופדיון הבן ישנה רק עשיית האב, ואילו מצד הבן לא נדרש ענין של עשי כלל, והיינו, שהחיוב בפועל הוא רק על האב – כן הוא בשאר המצוות שמצד חינוך שיש בהם גם

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט בשבט ה'תשע"ו – כ"ו בשבט ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט בשבט	הלכות אישות פרק ח-י.	ה' מעשר שני ונטע רבעי פרק ז.	מל"ת שנה.
ש"ק	כ' בשבט	פרק יא-יג.	פרק ח.	מל"ת שנה.
א'	כ"א בשבט	פרק יד-טז.	פרק ט.	מל"ת רסב.
ב'	כ"ב בשבט	פרק יז-יט.	פרק י.	מל"ת רסב.
ג'	כ"ג בשבט	פרק כ-כב.	פרק יא.	מ"ע ריב.
ד'	כ"ד בשבט	פרק כג-כה.	ה' כבורים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ריב.
ה'	כ"ה בשבט	הלכות גירושין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ב.	מ"ע רכב.
ו'	כ"ו בשבט	פרק ד-ו.	פרק ג.	מ"ע רכב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ט בשבט	4:35	5:22	5:44	6:45	9:14	11:54	12:24	5:10.8	5:36
ש"ק, כ' בשבט	4:35	5:22	5:44	6:44	9:13	11:54	12:24	5:11.7	5:37
א', כ"א בשבט	4:34	5:21	5:43	6:43	9:13	11:54	12:24	5:12.7	5:38
ב', כ"ב בשבט	4:34	5:21	5:43	6:43	9:13	11:55	12:25	5:13.6	5:39
ג', כ"ג בשבט	4:33	5:20	5:42	6:42	9:13	11:55	12:25	5:14.5	5:40
ד', כ"ד בשבט	4:33	5:20	5:42	6:41	9:13	11:55	12:25	5:15.4	5:41
ה', כ"ה בשבט	4:32	5:19	5:41	6:41	9:12	11:55	12:25	5:16.3	5:42
ו', כ"ו בשבט	4:32	5:19	5:40	6:40	9:12	11:55	12:25	5:17.3	5:42

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדחי"נ	צה"ש	הדחי"נ	צה"ש	הדחי"נ	צה"ש	הדחי"נ	צה"ש
יתרו	4:34	5:49	4:49	5:51	4:39	5:49	4:53	5:52
משפטים	4:41	5:55	4:55	5:57	4:45	5:55	4:59	5:58

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מול: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 0722770100, פקס: 0793 9606169, ISSN 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

במדרש⁶: "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז"⁸.
[ובפרטיות⁹ יותר:

כיוון שהתורה שייכת גם לקטנים, צריכה התורה להינתן גם לקטנים, ורק אז יכולה להינתן גם לגדולים.

והביאור בזה – כיוון שהתורה היא חכמתו וגם רצונו של הקב"ה, וידוע שבעניין הרצון אין התחלקות (שזהו ההפרש בין שכל לרצון, שבשכל שייך שלוקחים חלק מהשכל, מה שאין כן ברצון,

העצמות, שהוא בכל מקום בשווה. וזהו גם כן הטעם שהתורה נקראת בשם "אמת", כמאמר רז"ל¹² "אין אמת אלא תורה". עניין האמת הוא שאין בו הפסק. דבר שיש בו הפסק אינו אמת, כידוע¹³ בעניין "נהרות המכזבין". אמת – "תכון לעד"¹⁴.

עניין זה מרומז גם באותיות א' מ' ת', כדאיתא בירושלמי¹⁵ שאות א' היא תחילת האותיות, מ' – אמצעית האותיות, ות' – סוף האותיות, ועניין

אלו שנתמנו על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר להיות "מלמדים",

צריכים לידע שאין זה עניין של ירידה אלא אדרבה, הלימוד

עם תינוקות של בית רבן הוא זכות גדולה ביותר

האמת הוא שבכל מקום, בתחילה, באמצע ובסוף, הוא בשווה.

ולכן נקראת התורה בשם "אמת", כיוון שאין בה הגבלות, מהמדריגות הנעלות ביותר עד התחתונות ביותר. מחד גיסא אומרים שהתורה היא "עומק רום", למעלה מ"לידע את המעשה", למעלה מעניינים הקשורים עם עשייה; ולאידך גיסא נמצאת תורה גם ב"עומק תחת", עד לקטנים שפטורים מן כל המצוות.

ד. ועל-פי זה יש להוסיף במעלת הקטנים, תינוקות של בית רבן – נוסף על האמור שזהו היסוד גם בנוגע לגדולים, ונוסף על המעלה ד"הבל שאין בו חטא"¹⁶ – כיוון שדווקא בלימוד שלהם ישנו גילוי העצמות שבתורה:

דובר לעיל במאמר¹⁷ אודות פרטי האופנים בלימוד התורה. אמנם, בכל אופנים אלו אין עדיין תכלית הביטול, ולכן, אף שיש בהם בחינת

אם ממלאים רק חלק מהרצון, לא נתמלא הרצון כלל¹⁰), ולכן, כיוון שהתורה שייכת גם לקטנים, הרי לולי נתינה לקטנים, אינה יכולה להינתן גם לגדולים, כי, כאשר חסר פרט מסויים בנתינת התורה, אזי חסר בכללות עניין נתינת התורה. ויתירה מזה – שעיקר ההדגשה היא בנוגע לקטנים דווקא.

ויובן על-פי המשל הידוע¹¹ מהגבהת הבניין על-ידי כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר, שצריכים להתחיל להגביה הקורה התחתונה דווקא, ואז ממילא יוגבה גם העליונים הימנו.

וכמו כן בנוגע למתן תורה – שהזיכוכ בכללות העולמות שנעשה במתן תורה הוצרך להתחיל מעולם הזה דווקא, ועל דרך זה בנוגע לעולם הזה גופא, שהוצרכה להיות הדגשה מיוחדת בנוגע לקטנים דווקא, שזהו היסוד גם בנוגע לגדולים].

ג. ופנימיות העניין בזה – שהתורה היא המשכת

העצמות, הרי זה בהעלם. ובעניין זה היא מעלת לימוד תינוקות של בית רבן – שזהו אופן נוסף בלימוד התורה – שלימודם אינו קשור עם מציאות וישות כלל, אלא בתכלית הביטול לגמרי, וזהו אמיתית עניין "תען לשוני אמרתך"¹⁸, "כעונה אחר הקורא"¹⁹, היינו, שכאשר הקב"ה אומר "קמץ אלף אף", אזי גם הוא חוזר ואומר "קמץ אלף אף", ולכן בלימוד דתשב"ר ישנו העצמות בגילוי.

"מלמדים", צריכים לידע, שאין זה עניין של ירידה, אלא אדרבה, הלימוד עם תינוקות של בית רבן הוא זכות גדולה ביותר, ועליהם לעשות עבודתם בחשק ובחיות, ביודעם שעל-ידי זה "לוקחים" בחינת העצמות.

* * *

ה. ...עניין זה שיש צורך בבחינת התורה שלמעלה

כאשר בא "עני בדעת" וטוען שאין ביכולתו ללמוד תורה

כיוון שאינו מבין מה שלומד – אזי אומרים לו שגם מי

ש"לא ידע מאי קאמר", יכול הוא לומר אותיות התורה

מהעולמות הוא לא רק כדי שעל-ידי זה תהיה עבודת הביורים כדבעי (על דרך המבואר בקונטרס עץ החיים²³ שיש צורך בעניין יחודא עילאה כדי שהעבודה דיחודא תתאה תהיה כדבעי) – שהרי לא זהו תכלית התורה; תכלית התורה היא – לשם התורה עצמה. יש אמנם בתורה עניין הפעולה בעולם, אבל זוהי המדריגה התחתונה שבתורה, ואילו אמיתית עניין התורה הוא – אור שלמעלה מהעולמות לגמרי.

ואף-על-פי שאמיתית עניין התורה הוא אור שלמעלה מהעולמות לגמרי, הנה חידוש מתן תורה הוא – שגם אור התורה שלמעלה מהעולמות יומשך ויורגש בפנימיות בעולם, ויפעל בנפש הבהמית ובגוף (שהרי גם צדיק גמור שנמצא במדריגה נעלית ביותר קשור עם גוף), אלא, שהפעולה בגוף אינה עניין של בירורים כו', יציאה מהרע כו', שזהו עניין הקשור עם העולם, כי אם עניין של עליות בקדושה גופא, על דרך טבילת כהן גדול ביום הכיפורים²⁴, וכיוצא בזה.

כלומר: עניין התורה הוא המשכת אור ועליות בקדושה. ואף-על-פי-כן, הרי זה פועל בעולם ובגוף, שגם הם יתאחדו עם דרגת הקדושה

(23) פ"ז ואילך.

(24) ראה תו"מ ח"י ע' 14. וש"נ.

ובזה יובן הסיפור הידוע²⁰, שפעם הפסיק רבינו הזקן באמצע דביקותו בשמעו קול ילד בוכה, ויצא מחדרו, וראה שהילד נפל מן העריסה ולכן בכה, ולקחו והחזירו לעריסה והרגיעו עד שנרדם. ואחר כך הוכיח רבינו הזקן מישהו על כך שמרוב דביקותו לא שמע את בכיו של הילד.

והביאור בזה – לפי שבחינת העצמות לוקחים דווקא בתינוקות של בית רבן. והרי רבינו הזקן היה אומר תמיד "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי גו"²¹, "איך וייל נאך דיר אליין"²², בחינת העצמות, ועניין זה "לקח" רבינו הזקן על-ידי תינוקות של בית רבן דווקא.

ועל-פי זה מתווסף נועם ועריבות ("געשמאק") בהנהגת רבותינו נשיאנו שהקדישו שימת-לב ביותר בנוגע לתינוקות של בית רבן. ובנוגע לפועל:

אלו שנתמנו על-ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר להיות

(18) תהלים קיט, קעב.

(19) ראה סוכה לח, ב. תו"א יתרו סז, ב. קט, א. לקו"ת שה"ש מד, ב. ובכ"מ.

(20) ראה גם תו"מ ח"י ס"ע 229 ואילך. וש"נ.

(21) תהלים עג, כה.

(22) ראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצוות התפילה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א). – נעתק ב"היום יום" יח כסלו.

(12) ירושלמי שבהערה 45. וראה ברכות ה, רע"ב.

(13) פרה פ"ח מ"ט.

(14) משלי יב, יט. וראה גם תניא פ"ג.

(15) סנהדרין פ"א ה"א.

(16) שבת קיט, ב. ה' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ג.

(17) [ד"ה קרוב ה' לכל קוראין] פ"ג ואילך (לעיל ע' 25 ואילך).

(8) תהלים ח, ג.

(9) המוסגר בחצאיריבוע – מהנחה בלתי מוגה.

(10) ראה שיחת יום ב' דחה"ש תרצ"ג בתחלתה (לקו"ד ח"ד תשע, ב). וראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תשי"ז ס"ט (תו"מ ח"כ ע' 45). וש"נ.

(11) תו"א בראשית ד, א. ובכ"מ.

שלמעלה מהעולמות.

וזהו החידוש דמתן תורה:

עניין המצוות היה גם קודם מתן תורה – ז' מצוות בני נח, ובפרט המצוות שניתנו במרה. ואף שמצוות אלו אינם בדומה למצוות שניתנו במתן תורה²⁵, מכל מקום, כללות עניין המצוות היה גם לפני זה. וכמו כן היה לימוד התורה גם קודם מתן תורה, כמאמר רז"ל²⁶ "מימיהן של אבותינו לא

הגבלות כלל, ונמצאת בכל זמן ובכל מקום.

ז. על-פי זה²⁸ יובן מה שכתוב בגמרא²⁹ "הלל מחייב עניים ור' אלעזר בן חרסום מחייב עשירים": אם יבואו עניים ועשירים ויטענו שלא למדו מצד הטרדא – יביאו להם ראייה מהלל ומר' אלעזר בן חרסום. ולכאורה, ממה נפשך: אם זוהי אמתלא של

אין לעשות חשבונות, ד"גדול תלמוד" הוא בשביל לידע את המעשה, ולכן יתיישב וילמד היטב את הדין ממקורו בחומש, עם הגמרא וכל הראשונים ואחרונים, עד לשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן

פרשה ישיבה מהם כו".

אבל קודם מתן תורה היה זה באחד מב' האופנים: או עניין של בירורים ששייך לעולם, שזהו עניין המצוות, וכן המדריגה התחתונה שבתורה ששייכת לעניין הבירורים (וכמו עניין יחודא עילאה שלצורך עבודת יחודא תתאה), או אור שלמעלה מהעולמות, שזהו אמיתית עניין התורה, אבל באופן שלא היה קשור עם העולם. והחידוש של מתן תורה הוא – המשכת עצם התורה, ובאופן שיומשך בעולם בפנימיות.

ו. וכיוון שמתן תורה פעל המשכת עצם התורה שאינו בשביל עניין הבירורים, צריך להיות לימוד התורה לשמה – לשם התורה עצמה, היינו, לא בשביל ידיעת ההלכה, שזהו עניין "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"²⁷, וגם לא בשביל חיוב מצוות תלמוד תורה, אלא בשביל התורה עצמה, בידעו שהתורה חכמתו ורצונו של הקב"ה, ועלידה לוקחים את העצמות.

ומזה מובן גם שלימוד התורה צריך להיות ללא הגבלות, כאמור לעיל. . שאף-על-פי שבמצוות תלמוד תורה ישנם הגבלות, הרי בתורה עצמה אין

שקר, ובאמת היה להם זמן ללמוד – לא זקוקים להלל ולר' אלעזר בן חרסום, שהרי זהו ציווי מפורש³⁰: "והגית בו יומם ולילה". אם היה רגע אחד שהיה ביכולתו ללמוד ולא למד – הרי הוא בכלל "כי דבר ה' בזה גו"³¹; ואם באמת לא היה להם זמן ללמוד – איך אפשר לחייבם?

ומכאן ראייה, שיש אפשרות שמצד הדין, מצד קיום מצוות תלמוד תורה, פטור הוא, ואף-על-פי כן, מצד החיות והעונג שצריך להיות בלימוד התורה, ש"אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד" – הרי הוא תופס ("כאפט זיך צו") בתורה גם כאשר על-פי דין פטור הוא.

[וענין זה אינו מצד מצוות תלמוד תורה, שהוא עניין המצווה שבתורה – שהרי עניין המצוות הוא בהגבלה, אלא מצד התורה עצמה, שבה נמצא העצמות, ולכן הרי היא למעלה מהגבלות, שנמצאת בכל זמן ובכל מקום.

ח. ועל-פי זה יש לבאר גם את עניין "מחייב עניים. . מחייב עשירים" ברוחניות – "אין עני אלא

28) מכאן עד סוס"ט – המשך השיחה המוגהת שבהערה 1.

29) יומא לה, ב.

30) יהושע א, ח.

31) שלח טו, לא. סנהדרין צט, א. תניא פ"א.

בדעת ואין עשיר אלא בדעת³²:

כאשר בא "עשיר בדעת" וטוען שעבודתו היא למעלה מלימוד התורה, שהרי תורה ענינה השגה, ואילו הוא יתעסק בעניינים של מסירת נפש שלמעלה מהשגה – אזי אומרים לו ש"ר' אלעזר בן חרסום מחייב עשירים": אם רצונך לעסוק בעניין של מסירת נפש כדי להגיע לבחינת העצמות שלמעלה מהגבלה – דע לך, שבחינת העצמות לוקחים על-ידי התורה דווקא, כמו שנתבאר בארוכה במאמר³³.

ועל דרך זה כאשר בא "עני בדעת" וטוען שאין ביכולתו ללמוד תורה כיוון שאינו מבין מה שלומד – אזי אומרים לו ש"הלל מחייב עניים": גם מי ש"לא ידע מאי קאמר", יכול הוא לומר אותיות התורה, ועל-ידי זה לוקח בחינת העצמות, שכן, מצד העצמות אין חילוקים, והוא בכל המדריגות בשווה, כמו שנתבאר בארוכה במאמר³³].

ט. בנוגע לפועל – יש להתמיד בלימוד התורה ("האלטן אין איין לערנען תורה").

אין ללמוד כדי לצאת ידי חובת השולחן ערוך (וסוף-כל-סוף הרי זה מביא לעריכת חשבון שעל-פי שולחן ערוך יכול הוא לצאת ידי חובתו ב"פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית"³⁴), כי, נוסף לכך שצריך בירור אם החשבון הוא אכן על-פי שולחן ערוך, שהרי יתכן שיש לו יותר פנאי, ובמילא גם

32) ראה כתובות סח, סע"א. נדרים מא, רע"א. זח"ג רעג, רע"ב.

33) [ד"ה קרוב ה' לכל קוראיו] פ"ו ואילך (לעיל ע' 30 ואילך).

34) מנחות צט, ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ד. וש"נ.

על-פי שולחן ערוך מחויב הוא ללמוד יותר, הנה נוסף לזה, אפילו אם אמנם כן הוא כפי שסבור, מכל מקום, מצד העונג והחיות בתורה יש לעסוק תמיד בלימוד.

וכן אין לעשות חשבונות, שהעניין ד"גדול תלמוד" הוא בשביל לידע את המעשה, ולכן, כשתבוא לפניו שאלה, יתיישב וילמד היטב את הדין ממקורו בחומש, עם הגמרא וכל הראשונים ואחרונים, עד לשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן; אבל בשעה שאין זה נוגע למעשה – אינו לומד. יש לדעת, שעיקר עניין התורה היא תורה בשביל תורה, ויש לעסוק בלימוד התורה בכל רגע, ו"גדיל תורה ויאדיר"³⁵.

[ואם הדברים אמורים בנוגע לגליא דתורה, הרי זה במכל-שכן בנוגע לפנימיות התורה, שלהיותה "אילנא דחיי", בודאי שאין בה הגבלות. ועוד זאת, שלימוד פנימיות התורה נוגע גם ללימוד גליא דתורה – שהרי מבואר בתניא³⁶ ש"כשלומד שעות הרבה רצופות", הנה בכל שעה ושעה, כשמשתנים צירופי השמות ששולטים בשעות היום, "יש לו להתבונן בהכנה זו של מסירת נפשו לה", שבשביל זה צריך להתבונן בגדולת הוי' כו', ואם כן, מוכרח הוא ללמוד תחילה עניינים אלו בפנימיות התורה, שאז יוכל להתבונן כו'].
(מהתועדות יום ב' דחג השבועות, ה'תשח": תורת מנחם כרך כג עמ' 48-41, בלתי מוגה)

35) ישעי' מב, כא.

36) ספמ"א (נח, ב).

"בר־מצווה" כללית

כוח לקבל את גילויי הגאולה

במערכה על שמירת השבת

כשהרבי ביקש לדאוג לשמירת־השבת של יהודי צרפת • הפעיל את כובד השפעתו על מנת לשנות את מועד מסיבת קבלת פנים לאורח מארץ־הקודש – מליל שבת ליום חול • הפנה לרבנים בקשר לאפשרות עריכת שטר מכירה לעסק עבור השבת • וממנהל בית רפואה שביקש את עזרתו ותרומתו של הרבי ביקש – ללמד את האחיות לנהוג לפי דיני השבת

אחדים מיצירותיו ונאומיו, ששואף הוא להנהיגם ברוח יהודית.

במקרה זה, אמנם, מדובר אודות התאספותם של רבים, ו"רבים" כאלה הבאים לקבל את פניו בתור מי שבא למסור פרישת־שלום מהארץ – הידועה לכל כ"ארץ הקודש" ת"ו.

ומיותר להדגיש – בנוסף לעיקר הענין – עד כמה אינה מתאימה ו"הרמונית" פרישת־שלום כזו, הקשורה בחילול שבת וחילול השם המוני.

בטוחני שבכתיבתי אליו איני צריך להאריך בביאורים אודות הענין, והסבת תשומת־לבו לבד תספיק כדי שיחלק את הדעה האמורה [עם אחרים], וינקט את הצעדים הראויים כדי שהקבלת פנים, במקום ביום ששי בערב, תיקבע באחד מימי החול. בתקוותי לבשורתו הטובה – אני מודה לו למפרע.

בכבוד ובברכה.

במקביל פנה הרבי במכתב מענה גם למר חיים בעז – מזכיר הקונגרס העולמי לתרבות יהודית, ניו יורק (נדפס שם עמ' 15), בהתייחסו להבטחתו למנוע כל חילול שבת באירוע; מאשר אני קבלת מכתבו מה' 4 לנובמבר.

עונג שבת – וחילולה!?

מלבד המערכה המפורסמת שניהל הרבי נגד נסיעת אניות ישראליות בשבת במשך השנים תשי"ד-תש"כ, ניהל הרבי עוד עשרות רבות של פעילויות למניעת חילולי־שבת של רבים ויחידים, אשר מקצתן יובאו ברשימה שלפנינו.

בניו־יורק התגורר משורר וסופר יהודי בשם ליוויק הלפרין. פעם, כאשר שב מביקור בארץ־הקודש הייתה כוונה לערוך לכבודו מסיבת קבלת־פנים בליל שבת.

הדבר הגיע לידיעת הרבי, שמיהר לשגר אל המשורר את האיגרת הבאה בניסיון למנוע את חילול השבת העלול להיגרם ממסיבה כזו. להלן תרגום האיגרת מתאריך א' מרחשון תשי"ח (פורסמה על ידי ועד הנחות בלה"ק בש"פ לך תשע"ו עמ' 13, ובתרגום־חופשי מידיש בעמ' 14):

נצטערתי מאד להוודע שנעשים הכנות לארגון קבלת פנים עבורי – ביום שישי הקרוב, בערב. אינני רוצה לנגוע כאן בשאלת [הנהגתו ב] חייו הפרטיים, ובמיוחד שתקוותי, ובפרט על יסוד

במתן תורה נעשה חידוש גדול גם לגבי קיום המצוות לפני מתן־תורה – כמודגש במנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות, זמן מתן תורתנו, שאחד הטעמים לזה הוא מפני שבמתן־תורה בפעם הראשונה אכלו מאכלי חלב בלבד, ולא היו יכולים לאכול בשר, דאף שגם לפני מתן־תורה הייתה פעולת השחיטה, כמו שנאמר ביוסף הצדיק "ויאמר לאשר על ביתו.. טבוח טבח והכן", הרי מכיוון שברגע מתן־תורה מתחדשת המציאות של שחיטה על־פי תורה, לא מועילה השחיטה שלפני רגע מתן־תורה לחיוב השחיטה במתן־תורה. ותוכן החידוש והיתרון (כמרומז בשם הפרשה "יתרו", מלשון יתרון) דמתן־תורה – שנעשה החיבור דעליונים ותחתונים, שעליונים ירדו למטה, ועל־ידי זה נעשית האפשרות שתחתונים יעלו למעלה.

...ועוד ועיקר – שבמתן תורה נעשה קיום ועמידת העולם, כדרשת חז"ל על הפסוק "ארץ יראה ושקטה", "בתחילה יראה ולבסוף שקטה", שלפני מתן־תורה היה העולם מתנוודד (די גאנצע וועלט האט זיך געשאקלט) עד שישראל קיבלו התורה באמירת "נעשה ונשמע", שאז הפסיק העולם להתנוודד ("שקטה"). ובכל שנה ושנה כשקורין הפרשה דמתן תורה. . חוזר ונשנה ונמשך עד למטה בעולם הזה התחתון שאין למטה ממנו, כללות עניין מתן־תורה בכוח וחיות ועצמיות מחודשים על כל השנה כולה.

...ועל־ידי זה נעשה חידוש המציאות ביחס לחיוב במצוות, מעין ודוגמת החיוב במצוות לגבי לפני מתן־תורה, אצל כל השומעים (וגם אלו שמספרים להם אודות) קריאת הפרשה דמתן־תורה, אנשים נשים וטף. ...ולהוסיף, שבזמן הזה נמצאים כל בני־ישראל (גם הגדולים) במעמד ומצב של "טף" (לפני בר־מצווה), כיוון שקיום המצוות בזמן הזה הוא בבחינת "ציונים" לעיקר ושלימות החיוב דקיום המצוות לעתיד לבוא. ויהי רצון והוא העיקר, שבקרוב ממש תהיה ה"בר־מצווה" דכל בני־ישראל, עיקר ושלימות החיוב בקיום המצוות, כולל ובמיוחד המצוות התלויות בארץ. . ועל אחת כמה וכמה כשהגלות עומדת להסתיים, ועד כדי כך "אז די וועלט טרייסלט זיך שוין אויף מקבל זיין פני משיח צדקנו" (שהעולם כבר מזדעזע כדי לקבל פני משיח צדקנו), ובאופן שהתורה נותנת כוח ומסייעת לקבל את הגילויים דימות המשיח.

(התוועדות' תנש"א כרך ב, עמ' 244-245)

האורות העצמיים יתגלו לעתיד

ידוע שמתן־תורה הוא עניין חד־פעמי, כיוון שבו ניתנו (לא רק כל עניני התורה שמתחדשים על־ידי תלמיד ותיק, אלא) גם עניני התורה שיתגלו לעתיד לבוא על־ידי הקב"ה. ואף־על־פי־כן נאמר "תורה חדשה מאתי תצא", חידוש ממש, כיוון שבמתן־תורה היו עניינים אלו בתכלית ההעלם לגמרי, עד כדי כך, שהתגלותם היא חידוש ממש.

ומהביאורים בזה – שבמתן תורה ניתנו בגלוי עשרת הדברות, כנגד עשרה מאמרות ועשר ספירות, דרגת האלקות שיש לה ערך ושליכות לעולם (כמודגש בנגלה דתורה, הלכות בנוגע להנהגת האדם בעולם), ואילו דרגת האלקות שאין לה ערך ושליכות לעולם לא באה בגילוי אלא בהעלם; ולעתיד לבוא תתגלה בתורה דרגת האלקות שבאין־ערוך לגמרי לעולם (כמודגש בפנימיות התורה, "סוד טעמיה ומסתרי צפונותיה", ידיעת אלקות), ועד לגילוי מהותו ועצמותו יתברך ממש – כדיוק הלשון "תורה חדשה מאתי תצא", "מאתי" דייקא, וכמו שכתוב "כי כולם ידעו אותי" – בחינת "אחד עשר יום (שלמעלה מעשרת הדברות שניתנו) מחורב", "אנת הוא חד ולא בחושבן".

(ספר השיחות תשנ"ב כרך ב עמ' 169)

בשמחה קראתי את דבריו המבטיחים אשר "לא ייתכנו דיבורים כלשהם אודות מתכונת, איזו שלא תהיה, אשר תביא לידי חילול השם או חילול שבת". בהילקח בחשבון, אמנם שאירוע מסוג זה ביום ששי בערב – קשור בהבאת דמי כניסה, כפי שמצויין במפורש בידיעה שבעתון, וכן בטח יש למר לייוויק מעריצים וידידים בחלקים השונים של נ.י. הרוצים לשמוע את דיווחו, ואירוע זה הוא עבורם הזמנה ישירה, אם מהמארגנים ואם גם ממר לייוויק עצמו, ויבואו בנסיעה ברכבת התחתית, במכוניות, וכיוצא בזה – איני רואה בשום אופן איך ניתן למנוע את חילול השבת;

ובהילקח בחשבון שרבים הם הנוטלים חלק באירוע מסוג זה, כמו גם הפרסום שלו בחוגים רחבים – הרי זה חייב באותה עת גם להביא לידי חילול בשם, ועוד במתכונת המונית.

רצוני להוסיף עוד, שאפילו אם היתה האפשרות להבטיח את הנ"ל במדה גדולה (שבמציאות, אמנם, אינה אפשרית), הרי עצם ההחלטה לדחות את האירוע משבת ליום חול כדי למנוע כל חילול שבת שהוא – וכי איך מתחברים יחד "עונג שבת" עם ועליידי "חילול שבת" –

היתה מהווה מצדו אחת ההמחשות הטובות ביותר שאכן משתדל ליישם בפועל – כפי שכותב במכתבו – "לנטוע ערכים יהודיים עמוקים יותר בעולם היהודי".

בכבוד ובברכה לבשורות טובות. **ביום שני של חג השבועות תשכ"ח התאונן הרבי (תורת מנחם כרך נג עמ' 65):** יש לך אורח חשוב, עליך לנצל את ביקורו ו"לרתום" גם אותו לדבר על תעמולה אודות שמירת שבת!...

שטר מכירה

לאיש עסקים אמריקאי שפנה בשאלה לרבי, כתב הרבי בז' שבת תשל"ז (אגרות קודש כרך לב עמ' קיא):

כמה וכמה real estate managmene businesses (=עסקי נדל"ן) מתנהלים עליידי בניישראל שומרי תורה ומוצאות או בסגירתם בשבת ויום טוב, או בעריכת שטר מכירה עליידי

רב אורטודוקסי, ושבת שבת ויום טוב יהיה נמצא בהעסק רק אינו יהודי – ויפנה לרב כזה בסביבתו ויבארו בפרטיות.

מעשה בשליח בארצות הברית שביקש להשכיר (חלק מ)מבנה ששייך לחב"ד – לאחריים.

הרבי ככל הנראה הסתייג מהרעיון וביקש לברר שורה של פרטים, ביניהם: (1) דעת ידידים מבינים, (2) תגובת הציבור החרדי – בעניינים ששייך בהם "והייתם נקיים" וכו'.

כן הורה לשליח, כי כאשר יתבררו הדברים – לפנות להנהלת צעירי אגודת חב"ד בניי.

בד בבד הדגיש הרבי (אגרות קודש כרך לא עמ' לד), כי בכל אופן:

כמדומה שצריך להיות גם כן פסק דין רב מורה הוראה הצריך [=האם צריך] להיות שטר מכירה לשבת ויום טוב, חג הפסח וכו'.

רפואה – כהלכה

בקיץ של שנת תשל"ו פנה הרבי במכתב מענה למנהל בית הרפואה "אסף הרופא" בצריפין, אשר ביקש את עזרת הרבי במימון הקמת בנין חדש ל"בית הספר לאחיות" שעלייד בית הרפואה.

הרבי שיגר לו מכתב מפורט (אגרות קודש כרך לא עמודים רנה"ו) בצירוף המזאה סמלית, בתוספת התנצלות שאין בידו קופה או קרנות למטרות אלו, ובכל זאת ביקש "להשתתף במפעל חשוב זה על כל פנים באופן סמלי ופרטי".

בד בבד הדגיש הרבי ש"מתפקידו – של בית הספר לאחיות – תפקיד חשוב להסביר לאחיות בנוגע לעבודתן בימי שבת ויום טוב מתאים לדיני שמירת שבת ויום טוב, שרק פיקוח נפש דוחה שבת וכו'" [ועוד הוסיף: "ואפילו עבודתן בימות החול יש כמה וכמה ענינים שצריכים להיעשות על פי התורה"].

כשרוצים באמת...

אחת הסיבות שהביאו למאסרו של כב' קדושת אדמו"ר מוהרי"צ בשנת תרפ"ז – הייתה העובדה שארגון מקומות עבודה עבור יהודים בפרנסה שאינה קשורה עם חילול שבת וכו' (ראה י"ב תמוז

תשכ"ח – תורת מנחם כרך נג עמ' 206; והשווה: 'תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית' (קה"ת תשמ"ט) פט"ז, עמ' עא-עב. פי"ח עמ' ער-עז).

דברים דומים מוצאים אנו במכתבו של הרבי, לבא-כוחו הרב בנימין גורודצקי מיום ט' אלול תשכ"ו – וכך פותח הרבי:

מכמה וכמה זמן, שהנני מקבל מכתבים מבחורים [=רווקים] וגם [=מאנשים נשואים] מצרפת, בדאגה אודות הסתדרות בפרנסה, באופן שיוכלו לשמור את השבת ויום טוב, יותר מאשר ממדינות אחרות... במכתב שנחשף לאחרונה (בספר 'בא כח', תשורה כ"ו מרחשון תשע"ו עמ' קפג"ד) ממשיך הרבי ומגלה, כי "הידיעה [הבאה. מ.מ.ל.] היא ממקור נאמן ביותר".

וזה דבר הידיעה:

והנה היום נודעתי, אשר מהנדס... שיש לו משרה חשובה, ועד שעומד בראש מחלקה בבית חרושת וכיוצא בזה ובפאריז או בסביבותיה, ובהיותו הוא שומר שבת, ובמיוחד שבמחלקה שלו עובדים כמה מבני ישראל, סידר, שכל המחלקה תוסיף במלאכתה איזה משך זמן בכל יום ויום, בכדי למלאות את החסר מזה [=חסר שיווצר מהעובדה] שכל המחלקה תהיה סגורה ביום השבת.

הרבי מבקש מבא-כוחו הרב גורודצקי: "כדאי לו לחקור להודיע עלי-דבר זה", כאשר הוא מדגיש את חשיבות הדבר:

ולגודל חשיבות הדבר וההישג שיכולים לסדר, אשר מחלקה שלמה תשנה הסדר [= של תפקודה כדי לשמור שבת].

ומוסיף:

ועוד ועיקר – לעורר האנשים שיכולים לעשות בכיוון האמור, ולאפשר עלי-דייזה לכמה וכמה מבניישראל לשמור את השבת כהלכתו.

וממשיך הרבי:

בוודאי אפשר להודיע יותר פרטים בדבר (ולכאורה – כיון שנעשה מכבר הדבר במקום אחד, בודאי עוד מקומות נוהגים כהאמור, אלא שכנראה אין נודע עלי-דבר זה [= לא התפרסם הדבר די] בחוגים רחבים).

ולכאורה – מההנדסים וכו' שומרי שבת ומצוות (או הבעלי תשובה) בודאי ידוע להם, מהנעשה בפועל ומה שאפשר להעשות [= לפעול בנושא זה]

בעתיד.

וכיון שעתה נוסף על הענין, שהיום ארוך ביותר, הרי הוא גם זמן החופש בכמה מקומות בצרפת ובפאריז בפרט, הרי זה זמן המוכשר לסדר הענינים מבלי קישוים [=קשיים] מיוחדים, בכדי שלגמר זמן החופש יוכלו להתחיל בסדר החדש. ולתוכן [=חשיבות] הענין נשלח המכתב מהיר דחוף.

דוגמה חיה

מכתב נדיר שיגר הרבי בשנת תשמ"ב ליהודי ששימש כמנהל עיתון אשר הופיע, רחמנא ליצלן, גם בימי שבת (המכתב לצד תרגומו החופשי פורסם על ידי ועד הנחות בלה"ק בש"פ נח תשע"ו עמ' 29-31):

שלום וברכה!

קיבלתי מכתבו מ-15/10/81, ואזכירו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר שהשם יתברך ימלא משאלותיו לטובה.

ביחס לבעיה שכותב בנוגע [לעיתון]... הנה הגם שבטח ידוע לו הנכתב להלן, מוצא אני לחובתי וזכותי להביע דברים אלו בכתב,

ובהקדמה, שחכמינו זכרונם לברכה מדגישים במקומות רבים – שאין הקב"ה מבקש לפי כחו, אלא לפי כחותיו של האדם; והדבר מובן גם בשכל, שהרי גם האדם לא ידרוש ממכונה, למשל, יותר מהיכולות שניתנו בה, אף שהאדם עצמו יכול לטעות [בזה] לפעמים.

מזה מובן גם-כן, שההוראות שבורא העולם והאדם נתן לאדם כיצד להתנהג בחייו היום יומיים – הרי הן בודאי בתוך גבולות כחות האדם, שיכולים ליישמן במדה המלאה.

אחת מההוראות אשר ניתנו תיכף בעת מתן תורה, בעשרת הדברות, היא: "זכור את יום השבת לקדשו" ו"שמור את יום השבת לקדשו"; והרי חלק יסודי משליחותו של היהודי הוא, [ש]נוסף להנהגתו היום יומיים כדבעי והחדרת טוב ושלימות בסביבתו, [יראה לדאוג לכך – בהתאם להמצוה של "ואהבת לרעך כמוך", שגם אחרים ינהגו כן.

דבר זה ניתן להשיג עליידי דיבורים לבביים, אך ההשפעה הכי גדולה היא כשמראים דוגמה חיה.

פרשת יתרו

נגד ההר (יט,ב)

מדוע ניתנה התורה על הר דווקא?

ההר והמישור שניהם מאדמה, אלא שההר מוגבה. כוונת נתינת התורה היתה שבני־ישראל יזכרו ויעלו את גשמיות העולם. דבר זה מרומז ב'הר', שהוא עפר, אך עם זה הוא גבוה, דבר המסמל את עליית החומר והזדככותו.

(ספר המאמרים ת"ש עמ' 114)

* * *

התורה ניתנה בהר, להורות שלימוד התורה וידיעתה, וההילוך בדרכי ה' – צריכים ליצור באדם הגבהת הלב, וכמאמר רז"ל (פסחים סח) "אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא", וכתוב (דברי הימים ב יז) "ויגבה לבו בדרכי ה'". עם זה, צריכים להיזהר מאוד שלא לבוא מהגבהה זו לידי גאווה. וזהו "נגד ההר" – יש צורך בזהירות רבה לעמוד נגד הגאווה העלולה לבוא מלימוד ומידיעת התורה. זהו גם מה שנאמר לאחר מכן "הגבל את ההר" – יש להגביל ולהגדיר את ההגבהה...

(ספר המאמרים תש"ג עמ' 136)

אלה הדברים אשר תדבר אל בני־ישראל (יט,ו)

אלה הדברים: לא פחות ולא יותר (רש"י)

כיצד אפשר בכלל להעלות על הדעת אפשרות שמשה רבנו ישמיט או יוסיף דבר־מה על דבר ה', עד שיש צורך לצוותו "לא פחות ולא יותר"?

אלא משה נצטווה לדבר אל הנשים בלשון רכה, ואל הגברים – "דברים הקשים כגידים" (רש"י פסוק ג). לכן אפשר היה לחשוב שכאשר דיבר אל הנשים ראה לעצמו רשות להשמיט מעט, כדי שיהיו הדברים 'רכים' ויתקבלו על ליבן; ולאידך גיסא, כשידבר אל הגברים, אפשר שהוסיף דבר־מה על דברי ה', כדי להדגיש את חומרתם. לכן נאמר "לא פחות ולא יותר"; לא פחות – לנשים ולא יותר – לגברים.

(לקוטי שיחות כרך לו, עמ' 86)

וגם בך יאמינו לעולם (יט,ט)

בסוף ימיו של הרב המגיד ממזריטש כבר התגבשה קבוצה של אברכים שהיו מקושרים לרבנו הזקן, והיה נוהג להתוועד עמם מזמן לזמן. באחת ההתוועדות, שהתקיימה לפני חגי־שבועות, הקשה רבנו הזקן: מדוע אמר הקב"ה למשה "וגם בך יאמינו לעולם" – וכי ביקש, כביכול, לתת 'שוחד' למשה? ותירץ על־פי פירוש הרב אברהם אבן־עזרא: ישראל פקפקו בנבואתו של משה. הם לא האמינו כי אמנם ייתכן שהקב"ה ידבר אל אדם וזה יישאר חי. לכן אמר הקב"ה למשה "וגם בך יאמינו", היינו, שיאמינו כי אתה נביא.

מקשה על כך הרמב"ן: "לא ייתכן שזרע אברהם יטילו ספק בנבואה, כי האמינו בה' מאבותם". לכן מפרש

ברצוני רק להוסיף, שבבואנו מחדש תשרי, עם כל הימים־טובים שבו, שסיומם וחזרתם "זמן שמחתנו" ו"שמחת תורה" – לוקח את היהודי "מטען" גדול ועשיר ברוח, אשר נותן לו את התוקף להתגבר על כל הקשיים ולמלא כל יום של השנה החדשה בשמחת התורה והמצוות, ויחד עם זה – בברכתו והצלחתו של הקב"ה בכל מפעליו, בפרט אלו שהם לטובת הרבים וזכות הרבים. בכבוד ובברכה לבשורות־טובות. מ. שניאורסאהן.

וביותר הדבר משפיע – כשרואים ששמירת התורה ומצוות אינה באה בקלות, ובכל־זאת אין האדם מתפעל מפני הקשיים, וסוף סוף מצליח. ורק אז רואים את ההישג הכי מקסימלי, כיתרון האור מן החושך דוקא.

הנכתב לעיל, כמובן מעצמו, אין כוונתו אמירת דברי מוסר ("מוסר דרשה"), כי אם להדגיש את הזכות הגדולה שניתנה לו בתור מנהלו החדש של [העיתון]... ליישם בפועל את השליחות האמורה תיכף ובהצלחה.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והזכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

הרבנית חיה מושקא נ"ע

חיבור עשר ואחד-עשר

...בזה גופא מגיעים אחר כך לדרגא גבוהה יותר - שאוחזים כבר בסיום עבודת כל הבירורים, ואף כבר "צחצחו את הכפתורים" וכו', וצריכים רק להיות מוכנים לקבלת משיח צדקנו - השלימות דאחד-עשר (לגמרי שלא בערך לעשר), שפועל חיבור ואיחוד דעשר (מצד עניינו הוא) - כמרומז בכ"ב שבט: כ"ב הוא אחד-עשר בכפליים (אחד-עשר יום מיום אחד-עשר בחודש האחד-עשר). זאת אומרת שבימי החודש עצמם - יש ב' פעמים אחד-עשר (נוסף לכך שזהו בחודש אחד-עשר). ויש לומר שזה מבטא תכלית השלימות דאחד-עשר (התאחדות עשר עם אחד-עשר), שגם בדרגת הגילויים ובדרגת המשפיע (יום) יש הן אחד-עשר כפי שזה מעלה את העשר (תחתונים), והן אחד-עשר מצד עצמו, מצד עצם המשפיע - אחד-עשר בטהרתו ממש, מצד עצמותו יתברך, וכן - חיבור שניהם יחד. ויש לומר שב' עניינים אלו מרומזים בכ' השמות "חיה מושקא":

"חיה" קאי (בעיקר) על החיות פנימי, שמחיה את הגוף בדרך התלבשות פנימית, ו"מושקא" - שזהו מן ריח בשמים (ומברכין עליו בורא מיני בשמים), ולכמה דעות הרי זה אחד מ"א סממני הקטורת (מור) - קאי על מקיף הנשמה, כידוע שריח הוא עניין של מקיף. וריח משיב את הנפש. . . כי ריח (שמגיע למקיף הנשמה) יש בכוחו להמשיך חיות חדשה בגוף. עד יתירה מזו - הנשמה נהנית מן הריח.

...וכאשר ב' תיבות אלו ("חיה מושקא") באים ביחד בשם אחד של אדם אחד, הרי זה מורה על חיבור ואיחוד של ב' העניינים יחד - שהגילוי דמקיף ועצם הנשמה (אחד-עשר, כנגד ה"א סממני הקטורת) נמשך ומתלבש (לא רק באופן מקיף, כפי שזה על-ידי ריח בלבד, אלא גם) באופן פנימי בהגוף ובעשר כוחות פנימיים.

ויש לומר, שזה בא מבחינת יחידה שבנשמה כפי שהיא מאוחדת עם היחיד שלמעלה - "יחידה ליחדך", ויתירה מזה - מעצם הנשמה ("לה") כפי שהיא מאוחדת עם עצמותו יתברך, "ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד" - שהוא נעלה הן ממקיפים והן מפנימיים, ולכן יש בכוחו לחברם ולאחדם, כל החמישה שמות יחד בגלוי.

השלב האחרון בהכנת העולם

...כשם שבגאולת מצרים, אמרו חז"ל ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", כמו כן הוא גם בנוגע להגאולה העתידה לבוא (שעליה כתוב "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"), שתהיה בשכר ובזכות נשים צדקניות שבאותו הדור, כמאמר רבותינו ז"ל "אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור". ובפרט על-פי המבואר בכתבי האר"י ז"ל שדור האחרון בגלות הוא גלגול של דור יוצאי מצרים.

...אם הדברים אמורים בנוגע לכל נשי ובנות ישראל, על אחת כמה וכמה בנוגע לבתו של נשיא דורנו עצמו, שנתחנכה על-ידי נשיא דורנו וכו'. ואף לאחר הסתלקותה השפעתה ממשיכה, ובפרט שכמה וכמה מבנות ישראל, נקראות על שמה, ועל-ידי הנהגתן משמשות דוגמא חיה, כנשמות חיים בגופים חיים, שהן התחנכו לפי רוחה ועל-פי הוראותיה, ובדוגמתה (כבתו של נשיא דורנו).

על-פי זה יש לומר הטעם לכך שאחרי כ"ב שבט (יום הסתלקותה של בתו) נפעל השלב האחרון בהכנת העולם (כדירה לו יתברך בתחתונים) לגאולה, כי שלימות עניין זה נעשה על-ידי ובשכר נשי ובנות ישראל.

(קטעים מהתוועדויות 'תשנ"ב כרך ב, עמ' 250 ואילך)

הרמב"ן את הכתוב בצורה שונה.

והמשיך אדמו"ר הזקן: כוונת הכתוב היא, שבניישראל אמנם האמינו בעצם עניין הנבואה, אלא שהטילו ספק אם משה הוא הנביא. על זה הבטיחו הקב"ה שבניישראל יאמינו שהוא הוא נביא ה'.

וסיים רבנו הזקן: כולם יודעים על הרב המגיד, אלא שמסופקים הם אם הוא - הוא ("אויב ער איז דער")... עלינו לדעת אפוא כי הרבי שלנו (הרב המגיד) הוא הוא הרבי. באותו חג השבועות אכן הרגישו האברכים ברב המגיד את ה"אנוכי עומד בין ה' וביניכם"...

(ספריהשיחות תש"ד)

וקידשתם היום ומחר וכבסו שמלותם (יט,י)

אומר אדמו"ר הזקן: "וקידשתם היום ומחר" - זהו מלמעלה, אבל "וכבסו שמלותם" צריך כל אחד ואחד לעשות בעצמו.

ומבאר ה'צמח-צדק': "וקידשתם" נאמר למשה רבנו ול"אתפשטותא דמשה" שבכל דור ודור, אשר ביכולתם לקדש את ה'יום' ואת ה'מחר'. אבל דרושה לכך הכנה, והיא העבודה של "וכבסו שמלותם" - לנקות את ה'לבושים' של המחשבה, דיבור ומעשה. מלאכה זו - צריך כל אחד ואחד לעשות בעצמו.

(היום-יום, ה' סיוון, עמ' נט)

אנוכי ה' אלוקיך (כ,ב)

בחסידות מבואר בהרחבה שבמתן-תורה נפעלה המשכת השכינה למטה וניתנה האפשרות להחזיר קדושה בעולם הגשמי, עניין שיהיה בתכלית השלמות לעתיד-לבוא, שאז יהיה העולם כולו חזור בקדושה באופן גלוי לעין כול.

ביטוי לכך שהקדושה חדרה בכללות העולם ניתן בכך שבשעת מתן-תורה "ציפור לא צווח... שור לא געה... העולם שותק ומחריש" - ומארבע רוחות העולם ומלמעלה ומלמטה נשמע הקול "אנוכי ה' אלוקיך". ויש לומר שהדבר קשור גם בכך שההתוועדויות הנערכות בשבת פרשת יתרו הן המשך להתוועדויות דיום ההילולא 'י' בשבט:

נקודת עבודתו של בעל ההילולא היא הפצת תורה ויהדות 'חוצה' על-מנת שהעולם כולו יתברר ויזדכך ויהיה דירה לו יתברך שאז יסתיים גילוי 'עיקר שכינה' בעולם. זהו, כאמור, תוכנו של מתן-תורה, גילוי אלוקות והחדרתה בתוך העולם.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת יתרו תשמ"ה. התוועדויות תשמ"ה כרך ב, עמ' 1192)

לא יהיה לך אלקים אחרים על פני (כ,ג)

"לא יהיה לך אלקים אחרים" - החטאים והעוונות נקראים 'אלוקים אחרים', כי העובר עבירה בורא קטיגור, שהוא מקליפה וסטרא אחרא. לכן על האדם להמנע מעבירות. כי:

"על פני" - גילוי האור האלוקי המאיר לישראל הוא בבחינת פנים העליון, כמו שנאמר (במדבר ו,כה) "יאר ה' פניו אליך". העבירות מונעות גילוי זה, כי עבירה מטמטמת ליבו של אדם, עד שאין אור אלוקי שורה ומתגלה בנפשו, ככתוב (ישעיה נט) "עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם".

(לקוטי תורה, פר' האזינו, דף עבד,)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת יתרו

כ' בשבט

שחרית: בקריאת התורה¹ קוראים את עשרת הדיברות בטעם העליון². בשעת הקריאה עומד הקהל ופניו אל ספר התורה³. הפטרה: "בשנת

1 אדמו"ר היה קורא בתורה את עשרת הדיברות דפרשה זו בנוסח טעמים השונה מהנוסח דקרה"ת כל השנה, וגם מהנוסח דעשרת הדיברות דפרשת ואתחנן, וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרב"ש בן אדמו"ר הצמח צדק, שלימד זאת להרה"ק הרז"א אחי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (לקוטי דיבורים ח"ב עמ' 459, וראה גם ב"ס התולדות - אדמו"ר ח"ד עמ' 1070). מנהג לקרוא את המרא דאתרא לעלייה זו (מג"א ס' תכח ס"ק ח) אינו אחד מ'מנהגי חב"ד' (אלא אם כן יש המנסים לערער על תוקפם של הרבנים - תורת מנחם - התועודיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 490, עיי"ש).

2 לוח כולל חב"ד, כדעה האחרונה בשו"ע אדמו"ר ס' תצד סי"א. ובשו"ע שם פסק, שגם לדעה זו היחיד קורא לעצמו (שניים מקרא ואחד תרגום וכד') בטעם התחתון (ומתרגם פסוק בפסוק, כבכל התורה).

3 ספר המנהגים עמ' 31. לוח כולל חב"ד. זאת למרות שבשו"ע אדמו"ר ס' תצד לא הובא המנהג, אם כי בלבוש שם הביאו; וש"ל החשש (בתשובת הרמב"ם, מהדורת בלאו ס' רסג) מפני תרעומת הצדוקים, שיאמרו שרק עשרת הדיברות כתובות בתורה (על-פי ברכות יב, א) - כיוון שאינם מצויים בינינו. ובשו"ת כפי אהרן (ס' לט, וכ"כ בשו"ת איגרות משה או"ח ח"ד ס' כב) כתב, שכיוון שעומדים גם בשירת הים וב'חזק' אין מקום לטעות. והחיד"א (בס' לדוד אמת ס' ז אות ה), כתב שעל-פי האר"י ז"ל אין עומדין בקריאה זו. וראה בעניין זה בשערי אפרים שער ז סעיף לו ובפתחי שערים ושערי רחמים שם. המועדים בהלכה עמ' שכו. שו"ת יחוה

מות... זרע קודש מצבתה" (ישעיה ו)⁴.

יום שני,

כ"ב בשבט

יום השנה להסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא⁵ נ"ע (תשמ"ח), בת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, ואשת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו⁶.

יום שישי,

כ"ו בשבט

[למנהג רבותינו נשיאינו, קוראים הלילה, אור ליום שישי, 'שניים מקרא ואחד תרגום' מפרשת השבוע, עד שני או שלישי. ומחר מתחילים שוב מתחילת הפרשה].

דעת ח"א ס' כט ועוד. הרבי הפנה את פניו לס"ת (ובשנים שהיה יושב בקרה"ת - נעמד) כמה תיבות לפני התחלת עשרת הדיברות (ואולי כדי לצאת י"ח ההסתיונות האמורה - ראה ביחוה דעת סוף הסימן הנ"ל).

4 ספר המנהגים עמ' 33. לוח כולל חב"ד.

5 רגילים היו לקרוא לרבנית 'מוסיא' וכך גם היתה רגילה לחתום, גם כאשר היתה חותמת בשפות אחרות. הרבי כתב שלפעמים קראו לה גם 'מושקא' בש"ן ימנית, אך מעולם לא שמע שיבטאו 'מוסקא' ('עבודת הקודש... להרה"ח ר' שלום דובער ש' לוי עמ' קנח-קס, עיי"ש).

6 מתולדותיה - בס' 'עטרת מלכות' (חיפה, תנש"א) עמ' 249. וראה רמזים בשמה והוראות מזה בקונטרס 'בך יברך ישראל', שבתוך ספר השיחות ה'תשנ"ב, ח"ב עמ' 344, ועוד. צילום המצבה - 'מי חב"ד' עמ' 125.

7 'היום יום' ד' טבת.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיה ע"ה דייטש

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קכג

ערב שבת קודש

פרשת יתרו

י"ט בשבט התשע"ו

שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

צעירי אגודת חב"ד באה"ק